

BAKER & MCKENZIE

STOCKHOLM

Sveriges Hamnar

PM ANGÅENDE VID VILKEN TIDPUNKT SKYLDIGHETEN ATT SÖKA TILLSTÅND TILL
HAMNVERKSAMHET INTRÄDER ?

Bakgrund och frågeställning

I samband med att miljöbalken (1998:808) och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) trädde i kraft den 1 januari 1999 blev hamnar, lastnings- eller lossningskajer som medger trafik med fartyg på mer än 1.350 ton tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken. Tillstånd skall sökas hos länsstyrelsen (B-verksamhet).

Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd skall den som vid förordningens ikraftträdande bedriver miljöfarlig verksamhet för vilken krav på tillstånd till driften införts, senast den 31 december 2004 ha kommit in till tillståndsmyndigheten med en ansökan om sådant tillstånd.

Av 5 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår att en ändring av en verksamhet som är tillståndspliktig inte får ske om inte ändringen är mindre och inte innebär att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma.

STOCKHOLM

Är det inte fråga om en mindre ändring krävs tillstånd. Även om en ändring inte är tillståndspliktig föreligger enligt 21 § förordningen en anmälnings-skyldighet.

Med hänsyn till att hamnar genom miljöbalkens ikraftträdande är tillståndspliktiga har fråga uppkommit om en förändrad verksamhet vid en hamn, t.ex. utökad trafik, föranleder krav på tillstånd eller anmälan enligt balken vid en tidigare tidpunkt än vad som anges i övergångsbestämmelserna till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Rättslig bedömning

I samband med miljöskyddslagens (1969:387) ikraftträdande den 1 juli 1969 infördes ett dispensförfarande för de verksamheter som genom lagen blev tillståndspliktiga. Undantag från tillståndsplikt skulle sökas hos dåvarande Statens Naturvårdsverk eller hos Länsstyrelsen. Av övergångsbestämmelserna till miljöskyddskungörelsen (1969:388) framgick att äldre tillstånd, om sådana fanns, befriade en verksamhetsutövare från att söka tillstånd eller dispens. För verksamheter utan tillstånd inträdde däremot tillståndsplikten eller skyldigheten att söka dispens omedelbart.

I samband med att miljöskyddsförordningen (1989:364) trädde i kraft den 1 juli 1989 infördes tillståndsplikt för bl.a. mindre flygplatser. Enligt övergångsbestämmelserna skulle tillstånds- eller anmälningsärenden som inte hade avgjorts vid utgången av juni 1989 handläggas enligt äldre bestämmelser. Detta innebar bl.a. att verksamheter för vilka tillståndsplikt infördes genom förordningen inte behövde söka tillstånd för sin verksamhet så länge verksamheten inte ändrades. Detta framgår bl.a. av Koncessionsnämndens uttalande i ett ärende angående verksamheten vid Mora-Siljan Flygplats (beslut B 191/98).

STOCKHOLM

”Flygplatsen öppnades före den 1 juli 1989 då anläggande av flygplatser blev förprövningspliktiga enligt 3 § och bilagan miljöskydds-förordningen. Eftersom såvitt framkommit verksamheten inte utökats eller ändrat karaktär sedan nämnda datum föreligger inte tillståndsplikt för den nuvarande flygverksamheten.”

I Naturvårdsverkets informationsforum för frågor kring miljölagstiftningen, TillsynsNytt nr 3, 1999, uttalar Leif Sverndal, jurist på verket, att en ändring av en tillståndspliktig verksamhet kräver tillstånd ”oavsett om den verksamhet som avses ändras redan har tillstånd eller om det rör sig om en verksamhet som är tillståndspliktig men som av någon anledning inte blivit prövad”.

Av det nu anförda följer att det inte kan uteslutas att en förändrad verksamhet vid en hamn kräver tillstånd. Detta skulle i så fall innebära att skyldigheten att söka tillstånd till denna hamnverksamhet inträder tidigare än den i övergångsbestämmelserna angivna tidpunkten den 31 december 2004.

Mot detta talar dock följande.

Enligt 5 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att utan tillstånd enligt miljöbalken

1. anlägga eller driva fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet,
2. släppa ut avloppsvatten, eller
3. släppa ut eller lägga upp fast avfall eller andra fasta ämnen, om åtgärden har beteckningen A eller B i bilagan till denna förordning.

Det är också förbjudet att utan tillstånd enligt miljöbalken anlägga eller driva en miljöfarlig verksamhet i de fall farliga ämnen som innebär en miljöfarlig hantering enligt bilagan ingår eller avses ingå i verksamheten.

STOCKHOLM

Första och andra stycket gäller även vid ändring av verksamheten. Tillstånd krävs dock inte om ändringen är mindre och inte innebär att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma.

Tillstånd skall således finnas

- innan en miljöfarlig verksamhet påbörjas och
- innan en miljöfarlig verksamhet ändras.

Genom den särskilda övergångsbestämmelsen i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ges emellertid dispens med att söka tillstånd till hamnverksamhet till den 31 december 2004.

Detta innebär att ovannämnda föreskrifter om tillståndsplikt gäller ifråga om hamnverksamhet först från och med den 1 januari 2005.

Med hänsyn härtill torde en hamn som ändrar sin verksamhet innan den 31 december 2001 inte vara skyldig att innan denna tidpunkt ansöka om tillstånd till verksamheten.

Sammanfattning

Som ovan redovisats kan det inte uteslutas att skyldighet att söka tillstånd till en hamnverksamhet inträder i och med att förändringar vidtas. Skäl talar emellertid för att lagstiftarens avsikt inte varit denna. Om så hade varit fallet borde rimligtvis övergångsbestämmelserna ha utformats annorlunda eller lagstiftaren på annat sätt givit uttryck för denna sin avsikt.

Rättsläget får dock betraktas som högst oklart.

STOCKHOLM

Avslutningsvis bör påpekas att för de fall en förändring innebär vattenverksamhet, kan skyldighet föreligga att söka tillstånd till denna verksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Stockholm den 11 maj 2001

Johan Norman

